

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepetosa, STEIN J. könyvkereskedése.

Torda, nov. 7-kén 1861.

Ismét a nemzetiségi kérdés.

II.

Feltűnő: miként hazánk néptörédei par excellence horvát, szerb- és románok — itt is nem az egész népességet értjük — valahányszor a magyar nemzet alkotmányos küzdelmei a bécsi kormány hagyományos politikájával szembe nagyobb mérvben megújultak — csak nem egy század óta nem a megátadott alkotmány segítségére siettek: hanem az állítólag sértett nemzetiségi érdekek sorompói közé lépve, vagy filippikákat szorták, mint az 1790-ki aug. 31-kén Temesvárt tartott szerb nemzeti gyűlésben mondott ama gúny beszédben, melyben a magyarok nemcsak „barbároknak“, de éppen „orángutángok“-nak nevezettek; *) vagy fegyvert ragadtak, mint 48—49-ben — és folyt a polgárvér özönnel.

De elsieltünk a gyászos emlékek színteréről, melyen futólag csak azon tényre kívánunk még rámutatni: hogy a bécsi kormány a magyar nemzet alkotmányos küzdelmei koronkinti fölvi harzását kün bármi ároni békekötések által, mint például a fölemlített évben a porosz- és törökkel, s kivált ez utóbbival a legnagyobb áldozattal — visszaadván az elfoglalt Szerbiát és kis Oláhországot egy általában nem szabadelvű, nem is határozott erős politika által; — ben a hitfelekezetek, kiváltságos és kiváltságtalan osztályok, és nemzetiségek féltékenységeinek táplálása által igyekezett paralizálni.

Mi a külvilágokat illeti: ezek jelenben az absolut kormány politikának nem kedveznek. Az európai ügyek színterére új tényezők léptek: a szent szövetség tényleg megsemmisült; az európai szabadelvű mozgalmi párt új kombinációkat teremtett éjszak, dél, kelet- és nyugaton, melyek vég eredményeikben Európa teljes átalakulását eszközlik, és melyek a megérhetlen merev külpolitikát már is háttérbe szorították, csaknem elszigetelték.

A belviszonyokat illetőleg: a 48-beli törvények vallás- és polgáriegyenlőséget létesítettek. Miszerint ezen nagy elvek törvényeké s szentesítésében mutatkozó felvilágosult szellem kezeskedik arra nézve: hogy az absolutizmus a hitfelekezetek, és lerontott polgári kázták gyűlölködéséből többé magát nem táplálhatja, hogy egyik elnyomott vallásfelekezet, vagy polgári osztály, a másik ellen a kormány közbíróul nem hivandja, mely aztán mindenik elnyomására a közös szabadság megfojtására használja föl a kedvező alkalmat.

Igy elenyésznek a mesterségesen fölszított nemzetiségi viták is, melyeknek a magyar nemzet ellen szert vádak ellenében vem volt, nincs, és nem fog soha semmi igaz alapjuk lehetni. A magyar nemzet közös hazánk határain belül élő néptörédekre nyelvét, nemzetiségét nem kívánta erőszakolni; bizonyítja ezt azon megezáfolthatatlan tény, hogy mind a régibb, mind a később beköltözött néptörédek saját nyelvüket beszélik; és ha van e részben bűn, ezt a magyar önmaga ellen követte el, a különböző befolyások hatása alatt saját nyelvének kincseit is csak az újabb időkben kezdte művelni.

A magyar nemzet közös hazánk határain belül lakó néptörédektől csupán azt kívánta, hogy a közös haza függetlenségét, szabadságát, vele közös erővel védjék, mely szolgálatért mindazon jogokat, melyekkel maga birt, nemzetiségre való tekintet nélkül, 48 előtt a kiváltságos osztályokkal, 48-ban a haza összes népével önzetlenül megosztotta.

Az 1844. II. és 48-beli V. törvényekkel az országgyűlési nyelvül az az előtti latin helyett a magyar nyelv állítatott meg, szintoly jogosok és természetesek, mint önkénytesek. Maga a Horvát társország, mely külön compact helyzeténél, önálló statutarius jogai folytonosságánál fogva bekebelesítve nincs és nem volt, az idézett törvényekkel országgyűlésre vonatkozó rendeletei jogosságát világosan elismerte. Am ne menjünk vissza a távolabb multba; maradjunk a közelebbi időknél. 1827-ben sept. 10-kén tartott tartománygyűlés

határozatai 5-dik cikkében így szól: „Status et ordines expenderunt praesentaneam utilitatem et necessitatem, ut juvenis regnorum horum exacta lingvae hungaricae cognitione imbuatur, quaestioni eo minus obnoxiam, quod in regni comitis negotia cum regno Hungariae communia, et regnorum horum particularia non nisi per individua lingvae hungaricae gnara efficaciter promoveri quaeant“ stb. Az 1830-ki koronázó magyar országgyűlésre küldött követeknek pedig a horvát tartománygyűlés utasításba adta: „Status et ordines necessitatem propagandae in regnis his lingvae hungaricae agnoscentes pro eo, ut arctiori adhuc cum socio regno hungariae jungi possint vinculo dominis regni nunciis committunt“ stb. Az 1844. és 48-beli törvények szintén nem „rólunk nélkülök“ hozattak.

A 48-beli XVI. törvény 2-dik §. e) pontja alatt rendeli: „a köztanácskozási nyelv mind gyűléseken, mind a bizottmányokban Magyarországra nézve egyedül a magyar; a kapcsolts részekben saját szabályuk következtében is anyai nyelvüket használhatják.“ A mily méltányos Horvátországra nézve ezen törvény: épp oly joggal indokolható a szoros értelemben vett Magyarországra nézve. A 48-beli törvények ezáltal nem a nemzetiségi jogokat valának szűkebb korlátok közé szorítandók: hanem föntartva a municipiumok az előtti tanácskozási nyelvét, és kiterjesztvén az emberi és politikai jogokat az alkotmány sánczain addig kívül állott népre nemzetiségekre való tekintet nélkül a hatalommal szembe ennek foglalásai ellenében Magyarország közigazgatási, függetlenségét vala biztosítandó. Minden esetre ez törvény, melynek még többség ellenében is mind addig állania kell, míg nem országgyűlésen módosított vagy eltöröltetett. S mégis mily gyöngédséget, mily példás mérsékletet tanusítottak a törvényhatósági gyűlések? Gátoltak-e meg valakit ezen gyűlésen az anyai nyelv használatában? Hivatkoztak-e a főnlévő törvényre?

Hihetetlen: hogy, midőn a nemzetiségi igényekre oly gyöngéd — minden más érdekeket háttérbe szorító figyelem fordított, miszerint maga a törvény alól egy ezeket rendíthetetlen hűséggel, példás kitartással védő nemzet ezen igények érdekében kivételt teszen: akkor oly politikai jogoktól, melyeket a törvény megadott — megfosztani; a közös alkotmányos jogokat kizárólag élvezni; egyáltalában a testvérmagyarok törvénybiztosította jogaival, a jogegyenlőség szent elvével csalfa bűnös játékot űzni képes legyen.

Hihetetlen, de mégis úgy van: hogy a szegény sokat rágalmazott magyar nemzet ellen ily, és ezekhez hasonló megnevezett és meg nem nevezett súlyos vádak emeltetnek. Bukarestben, Párisban röpiratok készülnek, s ben a hazában az izgatás foly. Hogy fogékony keblekre nem talál — nem az illetőkön mulik. Mennyire nem találunk azonban ezek sem az európai közvélemény előtt viszhangra; sem azoknál, kiknek tulajdonképpen szánya vannak hitelre, bizonyítja egyfelől az, hogy ezen vádak a magyar nemzet loyaltása, törvény- és szabadságügye iránti hűsége által kiérdemelt kedvező európai hangulatot percig sem voltak képesek megingatni; míg másfelől a titkon és nyilván izgatott román nép kiábrándult nagyobb részét sem Papiu Iliarianu ur boszut lehelő röpirata, sem a gyulafejevári érsek Sterka Sultz Sándor ur ő excája repraesentatiojában foglalt nehéz vádak csöndes magatartásában megzavarni nem bírtak.

A nélkül, hogy a Papiu Iliarianu ur által fölelegetett adatok valótlanságának, egy gyűlölet- és szenvedélyvel saturált ábrándos nagy tervekben utóérhetlen művének czáfolatába bocsátkoznánk — minek utánna D. D. barátunk a „Kolosvári Közlöny“ 161-dik számában adott cikkében statistikai számokkal kimutatta: mily alapokon nyugodnék ama Tiszázi kiterjesztendő Daco-Romania? melyben az untig emlegetett, egyedül főtényezőül felállított nép számaránya éppen nem Papiu ur földabroszának kedvez; T. L. pedig csakugyan ezen lapok hasábjain bebizonyította: hogy a „barbár magyarnak“ mégis csak van történelme; s pedig a vad népektől egy-

ben, másban különböző — átmennőleg annyit kívánunk megjegyezni: miszerint Papiu ur fölhívásának, hogy „a magyar előbb érdemelje meg a román nemzet testvériségét“ — elfogadván az általa constatizott egyenlőségi pontokat; s talán a román nyelv fölvi rágozhatása érdekében lemondván, „barbár nyelvéül“ — egy nagy román congressuson az egyenlőségi pontokba beleegyezését éppen román nyelven mondja el — nem azért nem tehetnek a magyarok véleményük szerint eleget, mintha sem feledni, sem tanulni nem tudnának hanem igen egyszerű okokból; és pedig 1) azért mert Papiu ur azon néptörédeknek, melynek nevében szól, melyet a szent István koronája alatti birodalom 800 éves belviszonyai, territorialis épsége felforgatására sürgetőleg cselekvésre hívól, nem képviselő; ezen nemzet többsége akaratjának nem is hű tolmácsa. Ezen nemzet okulva megcsalatsán — miként csöndes magaviselete kifejezi — Papiu ur et compaignie ábrándos, veszélyes nagy terveit nem osztja. 2) A magyar nemzet megszokta törvényeinek, s törvényes királyának engedelmeskedni: de az illetéktelen parancsot, vagy ha úgy tetszik tanácsot szánakodással utasítja vissza. Az Almás vizéneli győzelem után Tuhutum nem szólt ily hangon a legyőzettekhez. Papiu ur egy nemzetel szemben az Olymp tetejére helyezkedvén — a legkiméletesebben szólva — hallatlan tisztelenséggel beszél. Egy nemzet ily bántalmat megvethet; de el nem engedhet. 3) Ugy hisszük: a magyarok nem méltatlanok a román nemzet testvériségére. Nem szükség új bizonyítványokat szerezniök. A 48-beli tények arról tesznek tanubizonyosságot, hogy a magyar nemzet az emberi és polgári jogokkal nem kalmárkodik; hogy azon nagy becsű jogokat, a haza minden polgára s nemzetisége számára különbség nélkül hozta. S ezen törvények elveit szent csatákban legdrágább vére hullásával védelmezni vissza nem rettent, mely nemzetnek aristocratiája ily szabadelvű törvényeket hozni, s azokért vétit is ontani kész — arról a legnagyobb badarság nélkül mondanunk nem lehet, mit Papiu ur mond: „Egy aristokratikus nemzet éppen olyan mint egy absolut kormány megjavíthatatlan és nyakas, mint a bourbonok és magyarok“, (minő bámulatos hasonlítás ez a megérhetlenek zavart fogalmában!) „Egy ily szerencsétlen nemzet a legkiváncosabb eszköz a reactio és absolutizmus kezeiben.“ Erre valóban az ismeretes phrasissal: difficile est satiram non scribere — egyebet nem mondhatunk. A magyar aristocratiája nem hasonlít ama római aristocratiához, mely a Grachusokat a liciniusi törvények védelme- és kiterjesztéseért halálra üldözte.

Szabó Lajos.

A „Journ. des Debats“ a magyar ügyről.

„Mi az ausztriai birodalomra s magára Magyarországra nézve komoly zavarok kutféjének tekintendők, ha Magyarország végképp elszakadna Bécsőtől, s e tekintetben bizton állíthatjuk, hogy még eddig Pesten egyetlen előkelőbb politikai egyén sincs, ki éppen így ne gondolkoznék. Nem óhajtván az elszakadást, mi egy parlamentív lett államban ellenzetik a személy-unio rendszerét, mint a mely bizonyos idő múlva szükségképp vagy realunióra, vagy végleges elszakadásra, vagy a fejedelem mindenhatóságára vezetne. Ezért tanácsoltuk mi a pesti országgyűlésnek, hogy fogadjon el a helyeslése elé terjesztett statutumot, mely egyébiránt azt függetlennek hagyja meg a bécsi parlamenttől, a pénz-, had- s kultgy kivételével. Tanácsaink sikeretlenek maradtak. Mi folyvást azt hisszük, hogy a legbölcsebb eljárást jelöltük ki a magyaroknak; de politikában a legbölcsebb megoldás is veszt valamit bölcsességéből, midőn azt mindenik elveti. Minő újabb köteleességeket szab már most a bécsi kabinet Magyarországnak nyilvános egyértelműség? Még marad egy kiegyenlítő esély; azt ki kell mondanunk s megkísértenünk. Először is még egyszer jól ki kell fejtenünk a vizsály helyzetét. Elmellőzven annak másodrendű körülményeit, imo ebben áll ezen, a történelemben szinte példátlan vizsály. Magyarország azt mondja: „Nekem van 8-százados alkotmányon, s én abban semmitsem akarok változtatni egy egy napos alkotmány kedvéért. Én kétoldalú szerződésnél fogva vagyok egyesülve az ausztriai házzal; én ezen szerződésnek egyetlen bettjét sem módosítandom egy oly octroyált alkotmányért, melynek én egyetlen cikkét sem szerkesztém, mely alkotmány különben nem bírhat előttem egyéb érdemmel annál, hogy tízévi törvénytelen kényszerítésre következik.“ A birodalmi tanács ezt válaszolja: „Az ausztriai birodalom most szabadelvű alkotmányval bír. A világ sok keserű tapasztalásból megtanulhatta, hogy a fölülről octroyált szabad-

*) Ennyire csakugyan nem ment Papiu Iliarianu ur is — meghagyta legalább rajtuk az emberi alakot; megengedte legalább a „barbár“ embe-
berfajhoz tartozhatunk Sz. L.

Egyébiránt Csikszék népe habár nem hidegvérrel is, de békén tűri a zaklatásokat, s vagyon- és személybátorsága ellen itt-ott felmerülő egyes támadások által sem engedi megrendíteni békétörését, nyugodtan várva a zivatáros időknek alkotmányos egünkrolli elvonulását. (X. *)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Báró Kemény Zsigmondnak a „P. Napló” szerkesztéséről visszalépéséről indult hír nem valósult. Az említett lap közelebbi számában a hirre vonatkozólag azon helyreigazítást olvassunk, miként eddig nem történt egyéb egy pár hétre való szerkesztő-helyettesítésnél. Egyébiránt, ha valamikor a „P. N.” mostani szerkesztőségi tagjai közt változás jöne is közbe, az csupán a munka felosztására és nem a lap eddigi irányára, vagy az azt támogató erők valamelyikének visszavonulására fogva vonatkozik.

— A Magyarországon felállított katonai bíraskodás alkalmából, bécsi lapok szerint, a cs. kir. katonai feltörvényszéknél egy külön osztály állítottatik, mely a polgári egyének ellen hozott katonai ítéletekre vonatkozó folyamodványok ellátásával foglalkozandik.

— Magyarország kat. parancsnoka gr. Coronini, ugyancsak az érintett katonai bíraskodást illetőleg, oly tartalmu tisztí parancsot adott ki, hogy tiszték és közemberek tartózkodjanak minden olyan kihívástól, mely polgárrendi személyek elleni nyomozást vonhatna maga után. A parancs ellen vétők szigorú büntetéssel fenyegettetnek.

— Pratobervera és igazságügyminiszter szembe-tegsége mitsem javulván, újra beadta lemondását, melynek elfogadtatása többé már nem volna kétséges.

— Pestmegyei adminisztrator Kapy Ede ur lemondásáról a „P. H.” által indított hírt a „P. N.” alaplatannak mondja, miután az utóbb idézett lap újdonságirója úgy tudja, hogy az adminisztrator ur már be is költözött a megyeházba.

— A pesti jogi egyetemen csak első éves rendes joghallgatóknak majd harmadfélszázán iratták be magukat.

— A „M. O.” zágábi levelezője írja, hogy a horvát országgyűlés tagjai az újonan előtérbe szorított szerb vajdaság kérdésében e hó 7-kén tanácskozmányt tartottak s elhatározták, hogy ők a saját országunk feldarabolását maga után húzó vajdaság felállítását ellenezzék fogják. A tárgy 11-kén fogott országgyűlési tanácskozás alá kerül.

— Pozsonyváros e hó 7-kén tartott utolsó közgyűlésében felirást határoztak az felségéhez a bitlenségi perbe fogott pestvárosi főjegyző mellett; kifejezvé, hogy a jegyző, mint a ki nem saját, hanem a felette álló hatóságí testület véleményét tolmácsolja, okserülleg kérdőre nem vonható.

— A „W. Ztg.” szerint az alsó ausztriai helytartóság Sopronmegyének Ausztria felőli határszélén záróvonalat állított fel a Magyarországból hajtható szarvasmarhák s a szarvasmarhától származó nyers termékek által tovább terjedhető marhavész megakadályozására.

— A „Sieb. Bote”-nak írják Szászrégenből, hogy a midőn ott azon felsőbb rendelkezés következtében, mely a kir. főkörmányszéknél a szeszgyártást betöltő rendeletét hatályon kívül helyezte, némely szeszgyártólajdonosok a gyártás újbóli megkezdésére készületeket tettek: a népség nyíltan és fenhangon fenyegetőzött, hogy a szeszgyárakat fel fogják gyújtani. S hogy e fenyegetésnek annál nagyobb nyomatéka legyen, azon nap, melyen e népjárgás történt, egy szeszgyáros kertjében egy boglya szénát fel is gyújtottak.

— A „Kronst. Ztg.”-bnn olvassunk, hogy Brassóváros közönsége ellen a külön bizottság is kiszállott az adóhátralék felhajtására. E lépés annyival fájdalmasabban hatott a város tiszt- és képviselő testületére, mert a városnak több mint félmillió forint követelése van az államkincstár irányában. Azonban meghajolva a kényszerítő rendszabályoknak, 19,000 ftot határozott kölcsönvenni az adóhátralék kifizetésére s e kölcsönt a remélt földterhermentesítési államkötelezvények kamatszélvényeivel fedezendik. — Ugyanazon lapnak írják Fogarásból nov. 8-rol: Városunk lakóira üdvendeztetőleg hatott azon tudósítás, melyet a Fülöp Elek, Bruszti Ignác és Klossz urakból állott városi küldöttség Kolozsvárról hozott. Ezen küldöttség Kolozsvárt léte alatt ugyanis, hová községi ügyeink érdekében ment, egy udv. kancelláriai rendelet érkezett a kir. kormányzékhoz, mely rendeletben a fogarasi német és magyar lakosság eddigi magatartása és irányja elvileg helyeseltetik s a vidéki tiszt-ségnek legbátróztatban meg van parancsolva, hogy Fogarásvárosának politikai szerkezetét jelenlegi állásában hagyja, míg királyi várossá emelgetése be fogja következni. Ezen ő cs. k. felsége legfelsőbb parancsára kiadott rendelet egyszersmind a községi pénztár javára be-tiltja a szabad pálinkaárulást; s végül pénzbüntetéssel s hivatalból elmozdítással fenyeget minden vidéki tisztviselőt, ki ezen legfelsőbb határozatoknak ellenszegülne.

— A horvát országgyűléshez intézett kir. leirat nov. 12-kén olvastatott fel. Horvátország kívánatával szembe azon szükségességet állítja, hogy a főpontokban a birodalmi egység fenntartásáért. Az országgyűlés határozatát a Magyarországhoz viszonyt illetőleg megerősíti. Az udvari dicsasteri unnak udv. kancelláriává alakítását s külön főtörvényszéket megadja. Az országos főhivatalnokok megerősítették. A katonai határörvidék megszüntetése iránti határozat nem erősített meg, de ez országrész lehető közelhozatala a tartományi területhez, közigazgatási, tüvénybozsi tekintetben megígértetett. Az országos nyelv iránti törvényjavaslat megerősítése megtagadtatott. Dalmatia fel fog ufolag hivatalni, hogy a Horvátországi egyesülés felett tanácskozzék, a mint Horvátországnak az összállamhozi viszonya megállapítatott. Miután az országgyűlés hét hónapig tartott, berekesztetik s egy újak mentől előbbi egybehívása van kilitásba helyezve. — Az országgyűlés a leiratot állva, teljes csendben, méltóságos tartással hallgatta végig s a bán búcsúszavai után a gyűlés eloszlott.

— A m. t. társaság nov. 11-diki nagygyűlésében ezen nemzeti intézet javára tett következő adakozások jelentettek be: Szegedváros a palota építésére 2000 ftot, az alap-töke gyarapítására 3000 ftot, Szalonta mindkét célra 5—500 ftot, Lónyai Anna k. a. az építésre 1000 ftot.

— A temesvári főgymnasiumban, hol a tanulók száma tavaly 400 volt, az idén alig félfennya. A nagyobbbrész oly tanodákba ment, hol a tanítási nyelv magyar.

* A színész, kinek keblét a művészet iránti magas-tos lelkesítés hevíti; a színész, a ki nem sovány kenyér-kereseti, nem rideg üzleti célból adja magát pályájára; a színész, a kit nemes ösztön vezetett a műveltségi érdekek bazafias szolgálatának ezen szép terére; a valódi színész mindig úgy lép a színpadra, mint a pap az oltárhoz, a hol csak egyetlen egy szenvedélynek szabad áldoznia: a művészet szenvedélyének. Nemes szellem az, a melynek ez oltáron tömjén gyujtatik; kell, hogy a kéz is, mely odanyúl mindig tiszta legyen, hogy be ne rondítsa az oltárt. Ma gasztos tiszt az, mely ottan végzendő; kell, hogy a nyomor-ságos apró egyéni érdekek és silány szenvedélyek azon alkalommal elnémuljanak. A mely színész ezt szívével át nem érzi, értelmével fel nem éri, nem méltó a színész névre, melyely „Thalia papjai” nevezetnek; az ilyen ember egy sorban áll a kortináhozval és kályhafűtővel, s néha ezeknél a közönség előtt láthatlan embereknel rosszabb szol-gálatot tesz, mert nyilván odabocsátatik az oltárhoz, s ott méltatlannak bizonyítja be magát, sőt néha botrányt okoz, saját mulatságára, magán szenvedélyei kielégítésére használván fel azon alkalmat, mely tulajdonkép arravaló lenne, hogy elbeszabott tisztének teljesítésében hivatást bizonyítsa be. Avagy mit mondana az ábitatos hallgatóság, ha a pap azért lépne szószékre vagy az oltárhoz, hogy megragadj a alkalmat, kisserü boszuját töltöni valaki ellen, a kire haragszik? Ezt kérhetjük Lukács Sándor úrtól is, ki a mult szerdán éppen jutalomjátéka alkalmával kegyetlen boz-szuját akarva kiönteni laplársunk színházi referense ellen, egy sületlen dalban könnyen érthető, otromba célzással nagy vitézül kiénekelte egy nálánál, bizonynyára százszor érdemesebb egyént, a kit ha L. ur „ripöknek” nevez, minek nézzük őt magát? A célzás oly kegyetlenül érthetőleg in-téztetett, hogy azonnal mindenki tudhatá: kirol van szó. De vajjon ki fogja bebizonyíthatni, ha vajjon az és a „Korunk” referense egy személy-e? S ha úgy volna is: vajjon a ko-lozsvári színpad arravaló-e, hogy arról otromba pasquille-ek röptessenek bárki ellen is? Ama színházi bírálót akarják-e terrorizálni? Alig hiszszük, hogy ez célra vezessen. E si-lány komédiástempő, mely méltatlan a mi „országos szin-házi választmányunk pártfogása alatt álló” társulat tagjai-hoz, megteheti pillanatnyi hatását talán Kaposztás-Nyéken, vagy tudja Isten miféle kisebbszerü helyen, a hol vándor-színészek szoktak megfordulni, de Kolozsvárt kétélű fegy-ver az, orgyilkos, mely visszafordul. Megvárjuk az igazgató úrtól, hogy különben is győzve társulatának tagjait szem-lyes gyöngeségekből eredő hasonló kifakadásoktól vissza-tartóztassa. A pasquille nem tett még senkit halhatatlanná, s hasonló személyeskedésekkel nem csinált még egy szí-nész se hasznót az igazgatóknak.

Nemzeti színház. — Nov. 9-dikén Paulay Ede jutalmán adatott: „Álmos és a bonfoglaló magyarok,” eredeti színmű, írta Szigligeti, zenéjét Erkel. Paulay egyike az itteni társulat tehetségesebb tagjainak, s ha mindent össze-vissza nem kellene játszania, pályáján tán szép sikerrel is haladhatna tovább. Felfogását nem akarjuk megítélni on-nan, hogy jutalomjátékul egy győzmevet választott.

Nov. 10-kén: „Két pisztoly,” énekes népszínmű, írta Szigligeti.

Nov. 11-kén: „Cornelia, Róma leánya,” Hegedűs La-jos drámája. Paulayné (Cornelia) játéka valóban művészi és megragadó volt. Jeles művésznőnek bizonyította be ma-gát, a ki magasan áll minden itteni pályatársai felett.

Nov. 12-kén: „Ernani,” opera Verditől. Jól sikerült előadás.

Nov. 13-kán: „Egy a mi néptünköl,” énekes vig szin-mű, írta Berg; előadott Lukács Sándor jutalmán. A „wie-den publikum” előtt, melynek kétharmada zsidó, kedvelt darab lehet; de itt alig hiszszük, hogy egy másik előadás vonzon bár közpészámú közönséget is. Legelőnébb tetszett aratot Komárominak azon tréfája, miszerint Törő Sebestény szerepében hírlapíróval való merülve oly közel kiállott a lám-pasorok mellé, hogy midőn a függöny legördült, ő maga kirekedt nagy öröme a nagyérdemű publikumnak; ezért aztán olyan tapost is aratot, hogy maga Aldridge megelé-gedhetett volna vele. A jutalmazott is kített magáért, s mint a drámai társulat mandatarja — nemesak hallatlan szépen énekel hang nélkül — hanem meg hozzá ki is figurázta col-legánkat, a ki oda át, a másik lapban vesződik e rovattal. Igen érthető nyelven elnevezte őt süketnek, vaknak, ripök-nek, s hogy mindenki kitalálhassa, kinek szól a lecke: „holmi deáknak.” S ezzel bemutatta azon műveltségi han-got, azon feltülmulhatlan gyöngéd stílyt, mely „a színészek országában” uralkodik, mert a színészek Jókai szerint a mi állami és társadalmi életünk körén kívül egy más külön ál-lamot, külön társadalmat képeznek. Nagyon is meglátszik!

POLITIKAI HIREK.

— Olaszországot jelenleg igen fontos kérdés foglalkoztatja, ugymond az „Op. nat.” Rómába nem lehet menni, hát valyon Velence ellen fogunk-e indulni a jövő tavasszal? Az olasz sajtóban jelenleg legfontosabb vita tárgyát képezi e feladvány, melyet a Tuillériák cabineté tüztől Olaszország elibe azaltal, hogy vonakodjék kivonulni Rómából, s melyet Kossuth zájosan pendített meg. Garibaldi elhatározása, hogy se Róma, se Velence ellen nem vállalkozik; ezzel olajat, vagy jobban mondva borszeszt töltött a tüzre. Azt hiszik, hogy a tábornok azért beszélt oly fennen és hatá-roztatlan, mivel már most véleglegesen megállapított terve van az olasz egységet illetőleg. De mi hát e terv? Ezt ta-

lálgtatják most s e találgatások közt több figyelemre méltó van. Egyik komoly és rendesen jól értesült lap a „Diritto” azt állítja, hogy az olasz kormány rendeletet küldött Ge-nuába, hogy a hadi hajók fegyverzését szüntetlen még ün-neppnapokon is a legnagyobb erőlyvel folytassák s a munká-sok száma megkettőztessék, hogy ez uton a hajóhad jövő márcziusra teljesen készen legyen. Egy másik lap szerint a hadügyminiszter Garibaldinak felajánlotta egyik hadtest-parancsnokságot, melyet most szerveznek a garibaldisták-ból és újabb önkéntesekből. Egy caprai levél szerint a volt dictator szeméit más vidékeken jártatja s turini tudósí-tások szerint a királylyal igen jó egyetértésben van, nemkü-lönben hogy Ratazzi, kinek befolyása a tábornokra köztu-datu, párisi útjában nem eredménytelenül fáradozott. Te-gyük hozzá, ugymond az „O. N.” hogy a pápa egészségi állapota hovatovább újabb nyugtalanságokat ébresztő.

— Az osztrák szellemű frankfurti lap bonczkés alá veszi a Magyarországon életbe léptetett újabb kormányinté-zkedést, s azt nagyon hibáztatja. A „Nord” pedig nov. 9-ki szemléjében erélyes nyilatkozattal kíséri a „Wiener Ztg.”-ban közzétett császári levelet, mely a magyarországi új ál-lapotokra vonatkozik; bátrabb a bécsi cabinetnek a horvá-tok iránti eljárásáról szól. A „Constitutionnel” is hozzá szól a magyar kancellárhoz intézett császári levélhez, s az új rendszert elkarhozhatja.

— Az „Ind.” turini levelezője szerint Kossuth a nemzetiségi kérdésben manifestumszerű levelet készüli ki-bocsátani.

— A bécsi „Vaterland” szerint Kossuth Párisba megy.

— A francia és angol sajtó nyilatkozatai, a Magyar-országot illető novemb. 5-ki legfelsőbb rendeletek felől, ko-ránt sincsenek azon hittel eltelve, mintha ezen az uton a pacificatio Magyarországgal könnyebben sikerülne. A „Times”, heves támadása közben azon észrevételt teszi: „a magya-rok a passiv ellenállás mesterségét elég sokáig tanulmá-nyozták s kétségtelven most is elvárják idejüket.” Az egy „Herald” kivételével a többi lap: Chronicle, Post, Daily-News, Advertiser, Globe, Star, Telegraph sat. nem találja célra vezetőnek a bécsi kabinet politikájának ez új fordulatát. A francia lapok némi polemiailag elegyednek ez ügy-be, a mennyiben a „Journal des Debats” — mely gyakran használtatott arra, hogy a közvéleményt sondirozza — bizo-nyos egyezkedési javaslattal lép elő, mely oda megy ki: „a helyett, hogy a magyar országgyűlés 83 delegáltja a reichsrathba lép, egy külön kamarát kell belőlök alakítani, mely a pesti országgyűlés részéről teljhatalommal ellátva, Bécsben ülés, s a reichsrath alsó és felsőházával egyet-értve határoz azon ügyek felett, melyeket a febr. 26-ki pa-tens, birodalmi közös ügyeknek nyilvánított.” A „Constitu-tionnel”, azon reményben, hogy a „J. des Debats” javas-la-ta egy a magyar országgyűlés, mint a reichsrath részéről pártolásra fog találni, némi meglepéssel fogadja e kísér-letet. A „Pays” nem találja azt sikerre vezetőnek. Az „Opinion Nationale” figyelemre sem méltatja, ellenkezőleg a to-vábbi transactio útját teljesen bevágva látja. A „Patrie”-nak sem tetszik a „J. des Debats” javaslata, mely szerinte csak növelné a fenálló nehézségeket. „Azon elszigeteltség — ug-ymond — melybe a „J. des Debats” a magyar delegáltakat akarja hozni, különös megelőző esetet képezne, melyet pél-dául Horvátország arra használhatna, hogy hasonló köve-teléssel álljon elő, minek következtése csak nagyobb confusio volna: a reichsrath mellett két vagy három convent!” A „Nord” a legelőnébb kelt ki a nov. 5-iki legfelsőbb ren-deletek ellen. Hasonlóan vélekedik a „Siécle.” Az „Indé-pendance” úgy találja, hogy a bécsi cabinet további enged-ményekre nem hajlandó, pedig — ugymond — csak ily mó-don jöhetett volna létre a közeledés Ausztria és Poroszor-szág közt.

— A „Pays” az olasz miniszteri válság tárgyában határozottabb hírt közöl. Előrebocsátván Garibaldinak Türr által tétetett nyilatkozatát, meglepéssel jegyzi meg, hogy a cikikeiben tanácsolt mérsékletre nézve Olaszországban is egyértelműséget tapasztal. E mérsékeltbb politika embere szinte Ratazzi, s örömmel jelenti, hogy ez államférfiu mindjárt az olasz parlament megnyitása után átveszi a mi-niszterelnökséget. De ugyan e lap távirat útján vett legu-jab hírei közt tovább megy s azon hírt közli, hogy a mi-niszteri változás még a parlament összehívása előtt meg fog történni.

— Türr maga is csakugyan intézett egy levelet a „Monarchia N.” laphoz, melyben ismétli Garibaldi mérsék-letre intő tanácsait. Mint mondják, Garibaldi ezen nyilatko-zata szakadást fog előidézni a tettek pártjában. Mazzini nagy tevékenységet fejt ki, hogy egész Olaszországban munkás egyleteket alakítsanak, melyeknek jelszava Róma és Velen-ce elleni tetteges fellépés.

— A portugaliai királyné súlyosan megbetegedett, a halotti szentségeken résztvevő.

— Cavour emlékszóbrára Napoleon herceg 5000 s neje Klotild hercegnő 2000 frankot adtak. Uraim! így szól a hgnő levele, melyet e tárgyban írt — férhezmenetelem által francziává levék, de leklem forrón ragaszkodik Italiá-hoz. Szerencsésnek valom magamat, hogy ezt ma igazol-batom, midőn férjemhez társulok ez ügyben, melynek célja Cavour emlékét megőrizni. Mindön jelenenem, hogy Italia párisi miniszterének kézbesítém az aláírt összeget, ké-rem, fogadják önk megkülönböztetett érzelmeim iránti biz-tositásomat. Palais-royal, oct. 29-kén 1861. Napoleon-Mária-Klotilda.

— A Velencében uralkodó irtóztató szegénység nemi enyhítésére osztrák császárné ő flge 4000 frtot ajándékozott.

— Garibaldi egy iratában sajnálatát fejezi ki, hogy nem mehet Amerikába; ő nem kételkedik az északi államok győzelmében. Ha azonban a háború tovább tartana, ő még is elmegy Amerikába, az előtte oly kedves nép védelmére.

Ujabbak. A „Sürgöny“ következő ujabb főispáni változásokról értesít: gr. Cziráky Fehérmegye, h. Wenkheim Békésmegye, Jármay Szabolcsmegye, gr. Nádasdy Komárommegye és Gozsdu Krassó-megye főispánjai felmentettek. Kinevezettek: adminis-tratorrá Vasmegebe gr. Zichy Herman egyuttal belső titkos tanácsossá is; Tolnamegye részére szintén adminis-tratorrá Bogyai. Kir. biztosokká: Keresztessy József Békésmegye, Gradwohl Eduárd Fehérmegye, Szerb Tivadar Krassó-megye számára.

— Nov. 13-án a birodalmi tanács mindkét házában felolvasatott a horvátországgyűléshez intézett kir. lei-rat. Az urak házában gr. Hartig, miután a horvát nem-zetnek 1848-ban a trón és állam irányában szerzett nagy érdemeit elemezte, azon indítványt tevő, hogy ezen ér-dekek elismerése és a horvát nemzet iránti szívélyes érzet kifejezése, nem különben a horvát nemzeti ba-rátságos összeköttetés iránti forró kívánság és remény jegyzőkönyvbe iktatassék. Az elnök e javaslatot követ-kező szavakkal foglalta: Legkegyelmesebb uralkodója a minden időben hűséges horvát-szlávon népeknek. A ház ezen javaslatba háromszoros éljenkiáltással nyilvánítja beleegyezését.

— A „Sürgöny“ „P. Napló“ és „M. Sajtó“ szer-dai számainak a rendőrség lefoglalta. A Napló és Sajtó uj-ra nyomtatva egy nappal később megjelentek; de a „Sür-göny“ mellékletekkel igérik kárpótolni olvasóit.

— A „Wanderer“ és „Neueste Nachr.“ szerkesz-

tősi és nyomdai helyiségeiben, a bécsi cs. kir. tartomá-nyi törvényszék rendeletéből e hó 12-én motózás tör-tént némely Magyarországra vonatkozó, béperelt czik-kek kéziratának felkutatása végett, mely czikkek még a mult hónapok folytán jelentek meg a nevezett lapokban. Az illető szerkesztőségek ez eseményt azon észrevételt kíséretében juttatták olvasók fndomására, miszerint ezen-tul magyar ügyekben csupán csak tényleges tudó-sításokra fognak szorítkozni. A mi azonban a német-szláv tartományok politikai viszonyait illeti, ezekről a le-hetség határai között, továbbra is azon szabadelmű szel-lemben fognak értekezni, mely e lapokat eddigelő vezet-te és áthatotta.

— A „Herm. Ztg.“-nak írják Kolozsvárról, hogy Schmidt Conrad korm. széki tanácsos ur táviratilag Bécsbe hivatván, e hó 12-én felutazott.

— B. Pratobevera lemondása elfogadtatott. Utódaul Burger bárót, istriai helytartót és birod. taná-csi követet emlegetik.

— A „Wanderer“ szerint Erdélybe nem szándé-koznak katonai helytartót kinevezni; legalább bevárják a követválasztások eredményét. Gr. Nádasdy reméli, hogy az erdélyi ügyeket katonai segély nélkül is rend-be hozza. Stanko vics báró már vissza is tért állo-mására a hadsereghez.

— A portugali király Dom Pedro 11-én este meghalt. Testvére Ferdinánd infans 6-kán mult ki, mindkettejük hagyományban. A királyt másik testvére az

oportoi herceg váltja fel a trónon. Bécsben a két királyi halottért 16 napi udvari gyász van rendelve.
— Messinából e hó 9-ről kelt tudósítások szerint az ujonczok egész Siciliában szerencsés sikerrel foly.

A „K. Közlöny“ magán távirati sürgönye.
Pest, feladatott novemb. 15. esti 8 óra 5 perc.
Erkezett „ 15. „ 8 óra 15 perc.

Jó forrásból írja a „Presse“: El volna határozva: Erdélyben semmi országgyű-lés; a reichsrathba közvetlen választások rendelve.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről
November 15-ikén: Nemzeti kölesön 80.95. 5% Metalliques 67.30. Bank-részvény 747.—. Hitel-részvény 181.50. Váltó Londonra 139.15. Ezüst 138.—. Arany 6.59.
November 13-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar-országi 67.75. Erdélyi 64.75.

Gabonaár Kolozsvárról November 14-n 1861.
(Bécsi mérője osztrák értékben.)
Tisztabúza 5 frt 60 kr. Elegybúza 4 frt 40 kr. Rezs 4 frt 10 kr. Árpa 2 frt 30 kr. Zab 1 frt 55 kr. Török-búza 3 frt 80 kr. Pityóka 1 frt 60 kr. Marbáhús 14 kr.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS. (367) (1-3)
971.1861
Hirdetmény.
A felosztott kolozsvári cs. k. kerületi törvényszék végzése folytán helybeli kereskedő Korbuly Bogdán részére 532 frt és járuléka behajtása végett adósa Ferenczi Lászlótól le-zárolgott a hídlevén 428 sz. alatt levő 656 frt 40 kr-ra becsült telke és háza, a brétfőbeli 272 □ öl kiterjedésű 32 frt 64 kr-ra becsült szőlője, és a kajántói fordulóban levő 19 hold 70 □ öl nagyságú 152 frtra becsült szántója, a tanácsnak f. évi 971. szám alatti végzése értelmében, 1862-ik évi januarius 2-kán és februarius 3-kán d. e. 9 órakor az irt ház-nál tartandó árverés útján készpénz fizetés mellett el fognak adni, miről a venni szándékozók azon hozzáadással értesítettek, hogy a hozzá szólás előtt a felkiáltandó becsülnak 5% kötelesek a biztosok kezéhez bnatpénzzel letenni.
Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1861-ik év novemb. 6-án tartott üléséből
Kiadta Bán István, h. főjegyző.

NEM HIVATALOS. (368) (1-3)
Photogén- és photogénlámpa-raktár
(főraktár bel-magyarutca 442. sz.).
Alóírtak tisztelettel jelentjük, hogy **photogénlámpáink** a berlini leghíreseb lám-pagyárból a legnagyobb választékban már megérkeztek. Egyszersmind szerencsések vagyunk azt is nyilváníthatni, hogy vegytani kísérleteinknek **sikerült végre oly minőségű photo-gént állítani elő, minőt mostanáig egy külföldi gyár sem mutathat fel.** E kristálytisztaságú folyadék ugyanis, mellőzve, hogy tiszta fényével min-den eddig ismert világítást felülmúl, és közben teljesen szagtalan s ol-csóság tekintetében is jutányosb minden más világító anyagnál. Továbbá nyilváníthatjuk azt is, hogy ha t. vásárlóink valamelyike lámpáinkat egy hónapi használat folytán célszerűtlennek vagy szagosnak találná, ezen időköz-alatt a teljes ár megtérítése mellett vissza is vesszük. Vásárlóink könnyebb-sége tekintetéből pedig „Popini és Hutflesz“ kereskedésében (nagy piac b. Radákház) 1 és 2 font tartalmú üvegekben kimerve mindig találhatni photogént, s a kiürült üvegek be-adása mellett mindannyiszor s legottan kész töltött üvegek szolgáltatnak ki, még pedig **gyári árban, mind a kisebb, mind a nagyobb mennyiségű vásárlásoknál.** Jelentjük egyszersmind a t. közönségnek, hogy a közelebbi szombaton, vagy is e hó 16-kán kezdve a színház új szerkezeti photogénlámpáinkkal s tisztított photogénunkkal leend világítva, hol a tisztelt közönség meggyőződést szerezhet magának világításunk célszerű-ségéről. Legvégre álljon még itt lámpáink fényerejének a steeringyrtákkal összehason-lítása, s kimutatása annak, hogy egy órai világításuk mennyibe kerül?

Fényerő-összehasonlítás 8-as steeringyrtával.

Minemű	Üveg átmérő	Fényerő 8-s stearin-gyrtával	Egy font hány óráig tart	Egyóraalatt mennyiégel lat	1 font pho-togén ára újkracjázár	Kerül 1 órai világítás újkracjázár
Lapos bélével	5"	3	60	1/2	36	6 10/10
" "	7"	5	40	7/8		9 10/10
Kerek "	14"	14	18	1 7/8		2

A photogénlámpák használata, valamint nagyon ritkán előfordulható romlások esetén Popini Nándor a főraktárban kész utasítással szolgál, s ez okból bádogosok vagy más mesterek segítségére a t. cz. közönség soha sem szorulhat.
Kolozsvárrt, november 15-kén 1861.

ZSIGMOND ELEK és POPINI és HUTFLESZ. (363) (2-3)
Hirdetmény.
Alóírt van szerencsém tudatni, hogy kereskedésemba a világszerte ismeretes **Dittmar** féle asztali **Moderateur lámpák**ból egy nagy választéku szállítmány érkezett. Miután ezen lámpák több tekintetben, nevezetesen az egyszerű használati bñánsmód, tiszta és szag nélküli fényes világ, és a világítás jutányosságánál fogva minden eddig feltalált lámpák felett nagy előnnyel bírnak, bátor vagyok ezeket a t. cz. közönség figyelmébe teljes tisztelettel ajánlani.
Székely-Udvarhely, november hóban, 1861.
DOBRAJ NÁNDOR.

Cs. kir. szabadalmazott és első amerikai szabadalmat nyert
ANATHERIN-SZÁJVIZE
bécsi fogorvos **POPP J. G.** urnak. Ára 1 ft. 40 kr. o. é.
Ezen tíz év óta használatban levő szájjvíz a fog- és szájrészekre nézve mint egyike a legjobb óvszereknek bizonyult be, magas és főfőúrasdnok által toltette-eszközül használtatik, névszerint pedig a legkínköbb orsosi egy-
nisegek által számos bizonyítomnyokkal helyeseltetvén, minden további dícséretés fölösleges
FOG-OLOM, melylyel az ember sajátkezeleg dughatja be odvas fogát. Ára 2 ft. 10 kr.
Cs. kir. legm. kiválts.
ANATHERIN-FOGPÁSZTA. Ára 1 ft 22 kr.
NÖVÉNY-FOGPOR Ára 36 kr a. é.
Bizományosok:
Kolozsvárrt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. Tordán: Wolff G. gyógyszer. Szébenben: Zóhrer és Müller, Steiner gyógyszerész. Brassóban: Fabick János fia és G. Janos fia. Károly-Fehérvárrt: Sander gyógyszer, Rusz, Wagner könyvvarus. Segesvárrt: Misselbacher J. M. Beszter-czén: Dietrich és Fleischer. Dézsen: Kremer S. Déván: Büchler A. Medgyesén: F. lbert gyógyszer. Nagy Enyeden: Oberth J. gyógyszer. Nagy-Váradon: Janky J. Huzzela. Fogarason: Nehrer. Ma-ros-Vásárhelyen: Bucher D. és Fogarasi. Balásfalván: Kovrig T. Szászvároson: Leonhardt J., és Wotsch gyógyszer. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Ifj. Ábrahám Gábor. Deb-reczenben: Bezler gyógyszer., Salzman, és Czának J. S.-A. Ujhelytt: Deutsch József. Szinyér-Várallyán: E. Gerber gyógyszer. Szathmáron: Weisz J. Márm.-Sz. gelen: Hoffman és Rath. Hold-mező-Vásárhelyt: Wagner K. gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nagy-Bányán: Tapp gyógyszer. Ö.-Marothon: Pfeiffer urak.

(344) (5-5)
Dittmar R. gyárából való!
Moderateur és Argent lámpák s ahoz való Raffinált lámpaolaj.
ugy szintén a legjelesebb porcellán-gyárakból levő asztali, theázó-, kávézó- és mosdó- porcellán edények; továbbá mindenféle író-s rajz-eszközök, illatszerek, Nürnbergi áruk és fűszer-nemük legjutányosabb áron szolgáltatnak Kolozsvárrt
BÁNYAY KÁROLY
„Levél“ című kereskedésében.

(360)
Elorzott lovak.
E folyó hó 2-dikára viradólág alóírt udvarából a következő lovak oroztattak el, u. m.
1-ször. Egy 15 markos 2 hüvelyk világos pej kancaza, homlokán csillag.
2-szor. Ennek 2 éves világos pej kancaza csikója, világos pej homlokán csillag.
3-szor. Egy piros pej kancaza csikó, 2 éves, bal hátulsó lába szárcsa.
4-szer. Egy piros pej mén csikó, 2 éves, homlokán hosszú fehér csillag.
5-ször. Egy egér színtű székely kancaza, 9 éves, bal hátulsó ezombján > jegy, vágott farku, 13 marok 1 hüvelyk.
6-szor. Egy fekete székely kancaza, 8 éves, 13 marok 2 hüvelyk, a lekötő helye ke-reken felér, a csatt helye is fehéren látszik.
7-szer. Egy piros pej székely kancaza, 8 éves, 13 marok 2 hüvelyk, jegy nélküli.
E fennírt lovak ha netalán valahol fölsímsertetnének vagy feltartoztatnának, tisztelettel kéretik az illető, alóírtat az elorzott lovak hollétérol posta útján rögtön értesíteni.
Aranykúton, november 4-én, 1861.
Utolsóposta: M o e s.
Hatfaludi Ferencz.